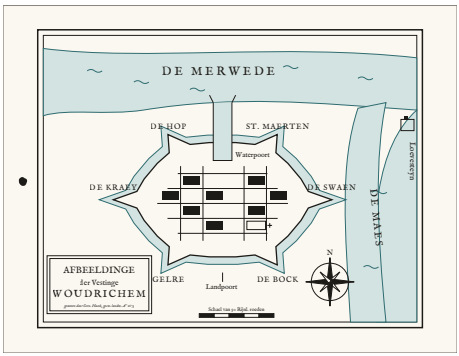
WARIES MISDAADREEKS · Nº 257

Dubbelkaart in Altena

De zaak van de vervalste vestingkaart

Uitgeverij Waries

Inhoud

Hoe dit boek werkt 4
Proloog: dinsdagavond 6
Paragrafen 1 tot en met 62 10
Aan de lezer: de zes vragen 68
Werkbladen 69
Stukkenregister 73
Antwoordformulier 74
Hints 75
Verzegeld 77
Oplossing 78
Nawoord 85

Hoe dit boek werkt

Een onderzoek waarin jij de route kiest

Dit is geen roman maar een puzzel. Jij bent de onderzoeker. Een verzekeraar heeft je drie dagen gegeven om uit te zoeken welke van twee kaarten van de vesting Woudrichem echt is, wanneer de echte werd verwisseld, wie de valse maakte en hoe. Vrijdagmiddag moet je een naam noemen en die met bewijs onderbouwen.

Paragrafen

Het grootste deel van het boek bestaat uit genummerde paragrafen. Je leest ze niet op volgorde. Onderaan elke paragraaf kies je waar je heen gaat, en ga je naar het nummer achter het pijltje. Paragraaf 1 is je kaarttafel: daar begin je elk dagdeel en daar keer je na elk bezoek terug. Lees alleen de paragrafen waar je heen gestuurd wordt. Wie door het boek bladert, bederft vooral zijn eigen plezier.

Stukken

Onderweg krijg je stukken: brieven, rapporten, lijsten, mails, krantenknipsels en tekeningen. Ze zijn genummerd en staan in de paragraaf waar je ze krijgt. Een stuk dat je eenmaal hebt gezien, mag je altijd opnieuw bekijken: in het stukkenregister (p. 73) zet je een vinkje bij elk stuk dat je hebt, en daar vind je terug op welke bladzijde het staat. De stukken zeggen niet vanzelf wat ze betekenen. Vaak ligt het antwoord in twee stukken die afzonderlijk niets bijzonders lijken.

Sporen

Soms vraagt een paragraaf je een spoor te noteren, bijvoorbeeld **LOGGER**. Sommige keuzes zijn alleen open als je het juiste

Proloog

Dinsdag 13 oktober 2026

Kwart voor tien 's avonds.

Je zit nog aan een rapport over een gestolen zilveren tabaksdoos als Ingrid Marchand belt, hoofd bijzondere schaden van Merwedeborg Kunstverzekeringen. Ze praat snel, zoals mensen praten die een bedrag in hun hoofd hebben.

'Een kaart van Woudrichem,' zegt ze. 'Uit 1673. Geveild voor tweeënvijftigduizend euro. En nu blijkt er een tweede te zijn, in een kelder in Dussen. Eén van de twee is vals. Als de verwisseling gebeurd is toen de kaart bij ons verzekerd was, betalen wij. Ik wil weten welke kaart echt is, wanneer hij verwisseld is, door wie en hoe. Vrijdag om twee uur zit ik in Kasteel Dussen met de politie, het veilinghuis en iedereen die er iets mee te maken had. Dan wil ik een naam.'

Een uur later staat haar brief in je mailbox, met de catalogusbladzijde van het veilinghuis als bijlage.

Woensdagochtend om acht uur zet je je tas neer in een gehuurde kamer aan de Vissersdijk in Woudrichem. Vanuit het raam zie je de rivier, grijs en breed, en aan de overkant, waar Maas en Waal samenkomen, de rode muren van Slot Loevestein. Daar liet Hugo de Groot zich in 1621 in een boekenkist naar buiten dragen, omdat niemand de moeite nam erin te kijken.

Je spreidt de stukken uit op de tafel bij het raam. Dit wordt je kaarttafel.

STUK 1 · OPDRACHTBRIEF

MERWEDEBORG KUNSTVERZEKERINGEN
Afdeling Bijzondere Schaden · Dordrecht

Dordrecht, dinsdag 13 oktober 2026
Betreft: kavel 214, *Afbeeldinge der Vestinge Woudrichem* (C. Haeck, 1673)

Geachte collega,

Zoals besproken bevestig ik hierbij uw opdracht.

Op zaterdag 26 september werd bij Veilinghuis Ter Weel in ’s-Hertogenbosch kavel 214 geveild: de handgekleurde plattegrond van de vesting Woudrichem door landmeter Cornelis Haeck, 1673, uit de nalatenschap van mevrouw H. de Kat. Hamerprijs € 52.000; koper de heer E. Spanjaard uit Rotterdam.

Op maandag 12 oktober vond een stagiair van de Stichting Kaartenkabinet Land van Altena in het tijdelijke depot van de Stichting in de kelder van Kasteel Dussen een tweede exemplaar, tussen de facsimile’s. Op de achterzijde staat in potlood het nummer MK 26-041. Restauratrice Mirjam Kalis herkent dat als het werkbonnummer dat zij in mei op de kaart zette. Op kavel 214 staat dat nummer niet. De koper heeft kavel 214 dinsdag teruggebracht naar Ter Weel; de politie heeft aangifte opgenomen (rechercheur I. Vos).

De Stichting had de kaart van 8 tot en met 23 augustus in bruikleen voor de tentoonstelling ‘Op de kaart gezet’ in Kasteel Dussen. Voor die periode is de kaart bij ons verzekerd. Is hij in die weken verwisseld, dan is dat onze schade.

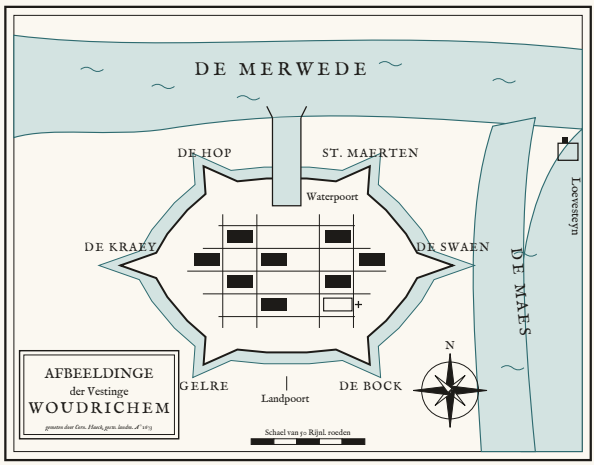
Wij vragen u vast te stellen:
– welke van de twee kaarten echt is;
– wanneer en waar de verwisseling plaatsvond;
– wie de vervalsing maakte, en hoe.

Ik verwacht uw bevindingen op vrijdag 16 oktober om 14.00 uur in Kasteel Dussen, waar politie, veilinghuis en betrokkenen aanwezig zullen zijn.

Betrokkenen: J. de Kat (erfgenaam, Utrecht; ’s avonds in het huis van zijn tante, Hoogstraat Woudrichem) · M. Kalis (Atelier Kalis, Molenstraat Woudrichem) · B. Verhey (Antiquariaat De Windroos, Gorinchem; bruikleengever tentoonstelling) · W. Pellikaan (coördinator Kaartenkabinet) · N. Bakker (stagiair Kaartenkabinet) · F. Ha-

STUK 3 · CATALOGUS TER WEEL, KAVEL 214

VEILINGHUIS TER WEEL · NAJAARSVEILING KAARTEN, ATLASSEN & TOPOGRAFIE · ZATERDAG 26 SEPTEMBER 2026 · ONLINE VANAF MAANDAG 20 JULI

214 HAECK, Cornelis (landmeter, werkzaam ca. 1660–1690). *Afbeeldinge der Vestinge Woudrichem.* 1673. Kopergravure, met de hand gekleurd in de tijd. Plaatrand 412 x 319 mm, vel 486 x 372 mm. Watermerk: wapen van Amsterdam.

Zeldzame plattegrond van de vesting kort na het Rampjaar, met de bolwerken bij naam, de haven met de Waterpoort en Loevesteyn aan de overkant van de Maas. Enig bekend exemplaar; een facsimile verscheen in 1998. Bij de reiniging in 2026 werd de naam van het bolwerk linksboven leesbaar als ‘De Hop’ (eerder gelezen als ‘De Kop’).

Herkomst: verzameling H. de Kat, Woudrichem; door haar verworven in 1987. Toestand: zeer goed; in 2026 professioneel gereinigd.

Schatting € 30.000 – 40.000

Heb je de zes vragen gelezen (p. 68)? Ga dan naar paragraaf 1.

1 De kaarttafel

Je kaarttafel, bij het raam van je kamer aan de Vissersdijk. Hierheen keer je na elk bezoek terug. Streep op je werkblad het dagdeel af dat je net gebruikt hebt en kies een plek waar je nog niet geweest bent.

Je hebt zeven dagdelen: woensdag en donderdag elk een ochtend, een middag en een avond, en vrijdagochtend. Een plek bezoek je maar één keer; daarvoor is de tijd te kort. Let op wanneer iets open is: twee adressen kun je alleen 's avonds bezoeken, vier alleen overdag. Verspeel geen avond aan een adres dat ook overdag kan.

- Alleen op woensdagochtend, vóór je eerste bezoek: een wandeling over de wallen (kost geen dagdeel) → **42**
- Kasteel Dussen: vindplaats, tentoonstellingszaal, coördinator (ochtend of middag) → **11**
- Atelier Kalis, Molenstraat, Woudrichem (elk dagdeel) → **61**
- Antiquariaat De Windroos, Gorinchem, met het voetveer (ochtend of middag) → **35**
- Het voetveer naar Slot Loevestein (ochtend of middag) → **43**
- Veilinghuis Ter Weel, 's-Hertogenbosch (ochtend of middag) → **57**
- Het huis van Riek de Kat, Hoogstraat, Woudrichem (alleen 's avonds) → **44**
- Redactie Altenase Courant, Almkerk (alleen 's avonds) → **60**
- Alle dagdelen gebruikt, of je wilt niets meer bezoeken: vrijdag twaalf uur → **3**

2 's-Hertogenbosch

'Tien juli,' zegt Floor. 'Een vrijdag. Ik ben naar Woudrichem gereden, naar het huis van mevrouw De Kat. Joost was erbij. Ik heb de kaart opgenomen zoals wij alles opnemen: maten, watermerk, voor- en achterkant, elk vlekje. Daarna ging hij in een passe-partout van ons huis en in een transportmap, en dezelfde middag in onze kluis.'

6 Kasteel Dussen

De werkkamer van het Kabinet is een smalle kamer naast de zaal, met een raam op de binnenplaats en een tafel vol mappen. Wim Pellikaan staat op als je binnenkomt. Hij is lang en mager, met de handen van een man die veertig jaar met zuur en koper heeft gewerkt: grijze vlekjes in de nagelriemen die nooit meer weggaan.

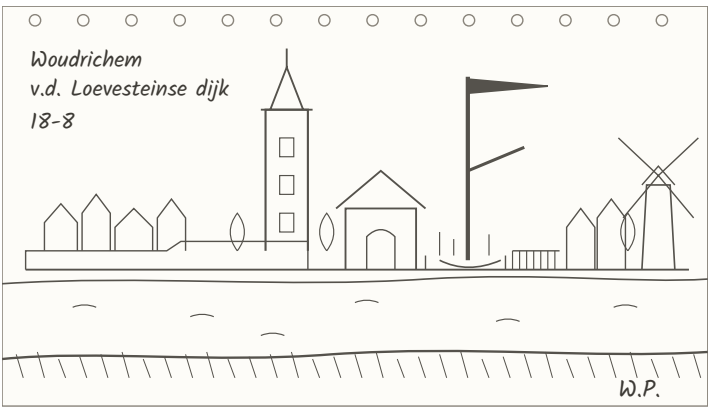
‘De verzekering,’ zegt hij. ‘Ga zitten. Koffie is op, thee kan.’

Aan de muur hangen tekeningen: de Gevangenpoort, de molen, de haven van Woudrichem bij laag water. Allemaal potlood, allemaal even precies. Als hij ziet dat je kijkt, pakt hij een schetsboek van de vensterbank en slaat het open.

‘Deze zomer. Woudrichem vanaf de overkant, vanaf de dijk bij Loevestein. Het mooiste gezicht op de stad dat er is.’ Hij tikt op het papier. ‘Ik teken alleen wat ik zie. Geen streep erbij, geen streep eraf. Anders kun je net zo goed een ansichtkaart kopen.’

Je vraagt of je er een foto van mag maken. ‘Ga je gang.’

STUK 6 · SCHETSBOEK W. PELLIKAAN

Potlood op schetspapier, ca. 30 x 17 cm. Gefotografeerd met toestemming.